

Brusel 28. listopadu 2022
(OR. en)

14981/22

Interinstitucionální spis:
2022/0206(NLE)

EDUC 393
JEUN 170
SOC 634
EMPL 436

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Delegace
Č. předchozího dokumentu:	13961/22
Předmět:	Doporučení Rady o cestách ke školnímu úspěchu a o nahrazení doporučení Rady ze dne 28. června 2011 o politikách snížení míry předčasného ukončování školní docházky

Delegace naleznou v příloze výše uvedené doporučení Rady, které přijala Rada pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport na zasedání konaném ve dnech 28. a 29. listopadu 2022.

**Doporučení Rady o cestách ke školnímu úspěchu a o nahrazení doporučení Rady ze dne
28. června 2011 o politikách snížení míry předčasného ukončování školní docházky**

(Text s významem pro EHP)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na články 165 a 166 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise, vzhledem k těmto důvodům:

vzhledem k těmto důvodům:

1. Evropský pilíř sociálních práv¹ ve své první a jedenácté zásadě zdůrazňuje význam záruky kvalitního a inkluzivního vzdělávání pro všechny, a to již od útlého věku. Účinné provádění těchto zásad závisí na odhodlání a činnosti členských států. Vnitrostátní opatření mohou být doplněna opatřeními na úrovni EU, přičemž Komise svůj příspěvek představila v Akčním plánu pro evropský pilíř sociálních práv².
2. Evropská komise zveřejnila dne 30. září 2020 sdělení o vytvoření Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025, v němž se jako jeden ze šesti rozměrů tohoto prostoru uvádí inkluzivnost³. Rada dne 18. února 2021 schválila usnesení Rady o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a odborné přípravy a další vývoj po jeho dosažení (2021–2030)⁴, v němž je cíl zlepšení kvality, rovnosti, inkluze a úspěchu pro všechny ve vzdělávání a odborné přípravě stanoven jako první strategická priorita tohoto rámce.

¹ Úř. věst. C 428, 13.12.2017, s. 10.

² Dokument COM(2021) 102 final.

³ Dokument COM(2020) 625 final.

⁴ Úř. věst. C 66, 26.2.2021, s. 1.

3. Cílem Evropského roku mládeže 2022⁵ je zapojit mladé lidi do utváření jejich budoucnosti a budoucnosti Evropy a posílit jejich postavení tím, že jim bude nabídnuto více příležitostí, aby se podíleli na přijímání rozhodnutí, jež mají vliv jejich život.
4. Ve Zprávě o konečném výsledku Konference o budoucnosti Evropy občané Unii a její členské státy vyzývají, aby do roku 2025 vytvořily inkluzivní Evropský prostor vzdělávání, v němž budou mít všichni občané rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání a celoživotnímu učení, a to i ve venkovských a odlehlých oblastech⁶. Komise ve sdělení z roku 2020 označuje začleňování a genderovou rovnost za klíčový rozměr Evropského prostoru vzdělávání, který má být vytvořen do roku 2025, a vyzývá k oddělení výsledků vzdělávání od socioekonomického postavení. Rada se shodla na tom, že do roku 2030 by měl být podíl patnáctiletých žáků s nedostatečnými výsledky ve čtení, matematice a přírodních vědách nižší než 15 %, a zavázala se snížit podíl osob předčasně odcházejících ze vzdělávání a odborné přípravy na méně než 9 %.
5. Přestože se míra předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy na úrovni EU výrazně zlepšila a v období 2010–2021 klesla o 3,9 procentního bodu, vzdělávací systém i nadále předčasně opouští mnoho účastníků vzdělávání. Podíl osob, které předčasně ukončí vzdělávání a odbornou přípravu, byl v roce 2021 v celé EU v průměru 9,7 %, což je těsně pod 10% cílem ET2020 na úrovni EU stanoveným pro rok 2020. Ze vzdělávání a odborné přípravy v EU stále předčasně odchází více než 3,2 milionu mladých lidí (ve věku 18–24 let). Mezi jednotlivými zeměmi i uvnitř nich stále existují značné rozdíly, přičemž přetrvávají nerovnosti mezi konkrétními skupinami (horších výsledků dosahují např. migranti, mladí muži, etnické menšiny, jako jsou Romové, a mladí lidé ve venkovských a odlehlých oblastech).

⁵ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2316 ze dne 22. prosince 2021 o Evropském roce mládeže (2022), Úř. věst. L 462, 28.12.2021, s. 1.

⁶ *Konference o budoucnosti Evropy – Zpráva o konečném výsledku*, květen 2022, návrh 46 (s. 88).

6. Výsledky Programu OECD pro mezinárodní hodnocení žáků (PISA) 2018 odhalují v řadě zemí v období 2009–2018 zhoršující se trend v počtu účastníků vzdělávání s nedostatečnými výsledky v základních dovednostech. V současné době každý pátý patnáctiletý Evropan stále postrádá dostatečné kompetence ve čtení, matematice nebo přírodních vědách. Výsledky Mezinárodního šetření počítačové a informační gramotnosti (ICILS) z roku 2018 navíc ukazují, že pětina mladých lidí v EU nemá základní digitální dovednosti, a zároveň odhalují závažné rozdíly ve výkonnosti z hlediska socioekonomického postavení, což představuje riziko prohlubování digitální propasti⁷.
7. Data potvrzují, že socioekonomické zázemí je nejvýznamnějším určujícím faktorem pro výsledky ve vzdělávání. Mezi účastníky vzdělávání, kteří odcházejí ze vzdělávání a odborné přípravy bez vyšší sekundární kvalifikace, jsou ve většině zemí EU nadměrně zastoupeny osoby ze znevýhodněného prostředí. Výsledky PISA 2018 ukázaly, že ve většině zemí EU je podíl žáků dosahujících nedostačujících výsledků ve čtení mnohem větší v dolní čtvrtině indexu ekonomického, sociálního a kulturního statusu (ESCS) než v jeho horní čtvrtině, v některých zemích EU až o více než 40 procentních bodů. Odborná literatura potvrzuje, že žáci ze sociálně a ekonomicky znevýhodněného prostředí mívají větší potíže s rozvojem akademických a jazykových dovedností. Častěji se u nich projevují problémy s chováním v souvislosti s učením, vykazují nižší motivaci k učení, opouštějí vzdělávání a odbornou přípravu dříve a odcházejí s nižší kvalifikací a nedostatečnými kompetencemi pro plné zapojení do společnosti.

⁷ I když se digitální dovednosti řadí mezi základní dovednosti, toto doporučení se jimi výslovně nezabývá, protože již jsou ústředním bodem jiných iniciativ, jako je například akční plán digitálního vzdělávání.

8. V posledních letech členské státy do svých systémů vzdělávání a odborné přípravy začlenily vysoký počet migrantů ze třetích zemí (včetně uprchlíků⁸) ve školním věku, včetně osob, které přicházejí s velmi nízkou úrovní základních dovedností. Další problémy vyvstávají v souvislosti s osobami prchajícími před válkou na Ukrajině, z nichž velkou část tvoří děti školního věku vyžadující cílenou podporu při učení (včetně osvojení vyučovacího jazyka) a psychosociální podporu.
9. Šetření PISA 2015 a 2018 také poukázala na klesající pocit sounáležitosti žáků ve škole a rozšířenou a narůstající šikanu/kyberšikanu. Ve výzkumu se zdůrazňuje, že pro zvýšení šancí dětí a mladých lidí uspět ve vzdělávání a v životě je důležitá emocionální, sociální a fyzická pohoda ve školách. Potvrzuje, že problémy v oblasti duševního zdraví, stejně jako násilí a šikana, rasismus, xenofobie a další formy nesnášenlivosti a diskriminace mají zničující dopad na emocionální pohodu dětí a mladých lidí a na výsledky vzdělávání. Ukazuje rovněž, že znevýhodněné skupiny jsou více ohroženy šikanou a že účastníci vzdělávání ze škol, které se nacházejí v sociálně a ekonomicky znevýhodněných oblastech, mají slabší pocit sounáležitosti než jejich bohatší vrstevníci.
10. Naléhavost řešení těchto problémů ještě zesílila pandemie COVID-19. Několik studií naznačuje, že krize mohla u účastníků vzdělávání ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání zvýšit pravděpodobnost, že školní docházku skutečně předčasně ukončí, a že krize měla nepříznivý dopad na duševní zdraví a osobní pohodu účastníků vzdělávání obecně⁹.

⁸ Pojem „uprchlík“ se v tomto dokumentu používá spíše v širokém politickém smyslu než ve smyslu definice Ženevské úmluvy a *acquis* EU v oblasti azylu.

⁹ Viz například: Koehler, C., Psacharopoulos, G. a Van der Graaf, L., *The impact of COVID-19 on the education of disadvantaged children and the social-economic consequences* (Dopad pandemie COVID-19 na vzdělávání znevýhodněných dětí a socioekonomické důsledky této situace), zpráva NESET-EENEE, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2022; Evropská komise, Generální ředitelství pro vzdělávání, mládež, sport a kulturu, *Impacts of COVID-19 on school education* (Dopady pandemie COVID-19 na školní vzdělávání), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2022; Blaskó, Z., da Costa, P. a Schnepf, S. V., *Learning Loss and Educational Inequalities in Europe: Mapping the Potential Consequences of the COVID-19 Crisis* (Ztráta znalostí a vzdělávací nerovnosti v Evropě: mapování potenciálních důsledků krize COVID-19), diskusní dokument IZA 14298, Bonn, 2021.

11. V roce 2011 Rada přijala doporučení o politikách snížení míry předčasného ukončování školní docházky¹⁰. Na evropské a vnitrostátní úrovni bylo při provádění doporučení vykonáno značné množství práce, zejména prostřednictvím vzájemného učení a výměny osvědčených postupů mezi členskými státy na základě rámce ET 2020 pro evropskou politickou spolupráci. Široká škála zdrojů, příkladů úspěšných opatření a materiálů je k dispozici online prostřednictvím Evropského souboru nástrojů pro školy a souboru nástrojů Cedefop pro odborné vzdělávání a přípravu pro řešení předčasných odchodů ze vzdělávání. Nezávislé hodnocení provádění doporučení, které bylo zveřejněno v roce 2019¹¹, jasně ukazuje, že toto doporučení a doprovodný soubor nástrojů politiky EU podpořily transformaci v rámci institucí a politik v oblasti vzdělávání a odborné přípravy a snížení míry předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy. Zdůrazňuje také oblasti, ve kterých je zapotřebí další práce.
12. Program Erasmus+ podpořil několik nadnárodních projektů zaměřených na začleňování v různých vzdělávacích sektorech, které se zabývají slabými výsledky a předčasnými odchody ze vzdělávání a odborné přípravy. Začleňování je také jednou ze zastřešujících priorit programu Erasmus+ na období 2021–2027. Program také zahrnuje specifickou politickou prioritu řešení speciálních potřeb, předčasného odchodu ze vzdělávání a nízké úrovně základních dovedností, což umožňuje zúčastněným stranám získat finanční prostředky z programu Erasmus+ na provádění politických doporučení.

¹⁰ Úř. věst. C 191, 1.7.2011, s. 1.

¹¹ Evropská komise, Generální ředitelství pro vzdělávání, mládež, sport a kulturu, Donlevy, V., Day, L., Andriescu, M., Downes, P., *Assessment of the implementation of the 2011 Council recommendation on policies to reduce early school leaving: final report* (Hodnocení provádění doporučení Rady o politikách snížení míry předčasného ukončování školní docházky z roku 2011 – závěrečná zpráva), Úřad pro publikace Evropské unie, 2019.

13. Evropské strukturální a investiční fondy (fondy ESI) na období 2014–2020 zmobilizovaly značné investice na boj proti předčasným odchodům ze vzdělávání a odborné přípravy a podpořily řadu rozsáhlých projektů v souladu s doporučením Rady z roku 2011. Evropský sociální fond plus podporuje jednotlivce, regiony a členské státy, které čelí rozdílným výzvám – od zotavení se z pandemie COVID-19 po splnění cílů EU v oblasti klimatu, zaměstnanosti, sociálního začleňování a vzdělávání. Využití fondů ESI a fondů politiky soudržnosti na období 2021–2027 vychází mimo jiného z doporučení pro jednotlivé země vydaných v rámci evropského semestru.
14. Nástroj pro technickou podporu nabízí členským státům možnost získat na požádání podporu pro individualizované reformy v různých oblastech, jako je například zlepšení výsledků vzdělávání dětí, zlepšení předškolního vzdělávání a péče, stanovení vnitrostátních strategií a akčních plánů na řešení a prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy, vývoj nástrojů na podporu náboru a profesního rozvoje učitelů, nebo pro přípravu a zavádění reformy vzdělávacího programu. Nástroj pro technickou podporu a program na podporu strukturálních reforem, který mu předcházel, využilo několik členských států k podpoře reforem zaměřených na prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy, zejména pokud jde o děti ve zranitelném postavení.
15. Děti a dospívající potřebují k dosažení pozitivních výsledků ve škole i v životě vyvážený soubor kognitivních, sociálně-emocionálních kompetencí. Doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení ze dne 22. května 2018¹² vymezuje „personální a sociální kompetence a kompetence k učení“. Zahrnuje to schopnost vyrovnávat se s nejistotou a složitými situacemi, rozvíjet svou fyzickou a emocionální pohodu, udržovat si tělesné a duševní zdraví, rozvíjet pozitivní vztahy a vztahy spolupráce a vést do budoucna orientovaný život s vědomím významu zdraví a zvládat přitom konflikty v inkluzivním a podpůrném prostředí.

¹² Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s. 1.

16. V závěrech Rady o rovnosti a inkluzi ve vzdělávání a odborné přípravě s cílem podpořit úspěch ve vzdělávání pro všechny¹³ se členské státy vyzývají, aby prováděly politická opatření v oblasti vzdělávání, případně reformy systémů vzdělávání a odborné přípravy, se zohledněním celého spektra vzdělávání a odborné přípravy a v rámci celoinstitucionálního přístupu s cílem posílit rovné příležitosti a inkluzi a podpořit úspěch ve vzdělávání na všech úrovních a ve všech typech vzdělávání a odborné přípravy.
17. V závěrech Rady o evropských učitelích a školitelích pro budoucnost¹⁴ se uznává, že učitelé, školitelé a vedoucí pracovníci škol jsou nenahraditelnou hnací silou pro vzdělávání a odbornou přípravu, a zdůrazňuje se potřeba dále rozvíjet a aktualizovat jejich kompetence. Ve sdělení o Evropském prostoru vzdělávání a v usnesení Rady byla uznána zásadní úloha učitelů a školitelů.
18. V doporučení Rady o vysoce kvalitních systémech předškolního vzdělávání a péče ze dne 22. května 2019¹⁵ se zdůrazňuje, že přístup ke kvalitním službám předškolního vzdělávání a péče pro všechny děti přispívá k jejich zdravému vývoji a úspěchu ve vzdělávání, pomáhá zmenšovat sociální nerovnosti a snižuje rozdíly v kompetencích mezi dětmi z různých socioekonomických prostředí.
19. V doporučení Rady ze dne 29. listopadu 2021 o metodách kombinovaného učení v zájmu vysoce kvalitního a inkluzivního primárního a sekundárního vzdělávání¹⁶ jsou podpořeny přístupy kombinovaného učení, v jejichž rámci se prolínají prostředí školy a distančního učení, jakož i digitální a nedigitální vzdělávací nástroje s cílem vybudovat odolnější a inkluzivnější systémy vzdělávání a odborné přípravy. Tyto postupy berou v úvahu rozmanité a diferencované přístupy a nástroje, a tak poskytují lepší podporu všem žákům, a zejména žákům se specifickými potřebami nebo žákům ze znevýhodněných skupin obyvatel, a zvyšují jejich motivaci k učení.

¹³ Úř. věst. C 221, 10.6.2021, s. 3.

¹⁴ Úř. věst. C 193, 9.6.2020, s. 11.

¹⁵ Úř. věst. C 189, 5.6.2019, s. 4.

¹⁶ Úř. věst. C 504, 14.12.2021, s. 21.

20. Evropská agenda dovedností¹⁷ stanovuje opatření k posílení udržitelné konkurenceschopnosti a budování odolnosti, aby bylo možné reagovat na krize a pomáhat jednotlivcům a podnikům rozvíjet relevantní soubor dovedností na základě zkušeností získaných během pandemie COVID-19. Doporučení Rady ze dne 24. listopadu 2020 o odborném vzdělávání a přípravě pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost¹⁸ navrhuje obnovenou vizi politiky EU v oblasti odborného vzdělávání a přípravy, která hraje klíčovou roli při prevenci a omezování předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy a při podpoře rovných příležitostí.
21. Akční plán digitálního vzdělávání¹⁹ vymezuje opatření ke zlepšení digitálních dovedností a kompetencí pro digitální transformaci, jež mají zajistit, aby žádný účastník vzdělávání nebyl opomenut a aby absolventi měli kompetence potřebné na trhu práce. Předpokládá vypracování společných pokynů pro učitele a pedagogické pracovníky na podporu digitální gramotnosti a boje proti dezinformacím, aktualizaci evropského rámce digitálních kompetencí a návrh doporučení Rady o zlepšení poskytování digitálních dovedností ve vzdělávání a odborné přípravě. Akční plán rovněž podporuje úsilí směřující k odstranění genderových rozdílů v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky.
22. V doporučení (EU) 2021/1004 ze dne 14. června 2021, kterým se zavádí evropská záruka pro děti²⁰, Rada vyzývá členské státy, aby zaručily účinný a bezplatný přístup ke vzdělávání a školním aktivitám dětem v nouzi (např. těm, jež jsou ohroženy chudobou či sociálním vyloučením, zejména Romům). Strategie EU pro práva dítěte²¹ vyzývá k budování inkluzivního a kvalitního vzdělávání. Nová Evropská strategie pro lepší internet pro děti (BIK+)²² vyzývá k vybudování digitálního prostředí, kde budou děti chráněny, respektovány a kde bude posíleno jejich postavení, a zdůrazňuje, že děti ve zranitelném postavení by měly mít stejné šance využít příležitostí digitální dekády.

¹⁷ Dokument COM(2020) 274 final.

¹⁸ Úř. věst. C 417, 2.12.2020, s. 1.

¹⁹ Dokument COM(2020) 624 final.

²⁰ Úř. věst. L 223, 22.6.2021, s. 14.

²¹ Dokument COM(2021) 142 final.

²² Dokument COM(2022) 212 final.

23. Nová generace strategií EU pro rovnost a rámců politiky začleňování přijatých v letech 2020 a 2021²³ klade značný důraz na prosazování spravedlnosti a začlenění a na boj proti diskriminaci ve vzdělávání s cílenou podporou nejvíce znevýhodněných osob a osob, které jsou nejvíce ohrožené diskriminací.
24. Doporučení Rady ze dne 30. října 2020 o mostu k pracovním místům – posílení záruk pro mladé lidi a o nahrazení doporučení Rady ze dne 22. dubna 2013 o zavedení záruk pro mladé lidi²⁴ doporučuje usnadnit mladým lidem návrat do vzdělávání a odborné přípravy diverzifikací nabídky dalšího vzdělávání a případně zajistit validaci neformálního a informálního učení. Kromě toho iniciativa ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve – stanovit si cíl, učit se, osvojit si dovednost, dosáhnout cíle) pomáhá znevýhodněným mladým lidem ve věku 18–30 let, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, aby našli cestu na trh práce ve své domovské zemi, a to kombinací podpory vzdělávání, odborné přípravy nebo zaměstnání s pracovní stáží v jiném členském státě EU s cílem zlepšit jejich dovednosti, znalosti a zkušenosti.
25. Poučení vyvozená z provádění doporučení Rady z roku 2011 i nové poznatky z výzkumu a konzultací se zúčastněnými stranami vyžadují širší, inkluzivnější a systematictější přístup k úspěchu ve škole, který by se současně zabýval cílem na úrovni EU týkajícím se základních dovedností a cílem v oblasti předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy a plně by začlenil aspekt osobní pohody. Takový přístup by měl zajistit rozvoj kompetencí nezbytných pro úspěch ve vzdělávání a v životě a vést ke smysluplným zkušenostem získaným během vzdělávání, k zapojení, širšímu zapojení do komunity a k přechodu do stabilní dospělosti a k aktivnímu občanství.

²³ Strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025 (2020), akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025 (2020), strategický rámec EU pro rovnost, začlenění a účast Romů (2020) a s ním související doporučení Rady (2021), strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025 (2020), akční plán pro integraci a začleňování na období 2021–2027 (2020), Strategie práv osob se zdravotním postižením na období 2021–2030 (2021), Strategie EU pro boj proti antisemitismu a podporu židovského života na období 2021–2030 (2021).

²⁴ Úř. věst. C 372, 4.11.2020, s. 1.

26. Všechny členské státy EU se musí systematicky zabývat cílem snižovat míru dosahování slabých výsledků a míru předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy a cílem podporovat úspěch ve škole. Na systémové úrovni vyžaduje poskytování koordinované podpory dětí, mladých lidí a jejich rodin soudržnost politických opatření, koordinaci s ostatními relevantními oblastmi politiky (jako je mládež, zdravotnictví, kultura, sociální služby, zaměstnanost, bydlení, spravedlnost, migrace a integrace) a účinnou spolupráci mezi různými aktéry na všech úrovních (celostátní, regionální a místní úrovni i na úrovni školy). Souběžně s tím by měly být na školní úrovni podporovány přístupy zaměřené na školu jako celek, v souladu s vnitrostátními podmínkami, které by zahrnovaly všechny oblasti činnosti (vyučování a učení, plánování a řízení atd.), a mělo by docházet k zapojení všech klíčových subjektů (účastníků vzdělávání, vedoucích pracovníků škol, pedagogických a nepedagogických pracovníků, rodičů a rodin a místních i širších komunit)²⁵.
27. Toto doporučení Rady plně respektuje zásadu subsidiarity a proporcionality,

²⁵ Viz definice v pracovním dokumentu útvarů Komise SWD(2022) 176 final.

DOPORUČUJE ČLENSKÝM STÁTŮM, ABY:

1. do roku 2025 vypracovaly nebo ve vhodných případech dále posilovaly **integrovanou a komplexní strategii²⁶ vedoucí k úspěchu ve škole**, a to na vhodné úrovni, v souladu se strukturou svého systému vzdělávání a odborné přípravy a s cílem minimalizovat vliv socioekonomického postavení na výsledky vzdělávání a odborné přípravy, podporovat inkluzi ve vzdělávání a odborné přípravě a dále snižovat míru předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy a míru dosahování slabých výsledků v oblasti základních dovedností, s ohledem na různá opatření nastíněná v politickém rámci uvedeném v příloze. Zvláštní pozornost by měla být věnována osobní pohodě ve škole jako klíčové složce úspěchu ve škole. Taková strategie by měla zahrnovat opatření v oblasti **prevence, intervence a nápravy** (včetně opatření nabízených jako součást posílené záruky pro mladé lidi²⁷), měla by být **založena na důkazech a kombinovat univerzální opatření s cílenými nebo individualizovanými opatřeními** pro účastníky vzdělávání vyžadující dodatečnou pozornost a podporu v inkluzivním prostředí (jako jsou například účastníci vzdělávání ze socioekonomicky znevýhodněného, migrantského, uprchlického nebo romského prostředí, účastníci vzdělávání s viditelným postižením i s postižením, které vidět není, účastníci vzdělávání se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s problémy v oblasti duševního zdraví a účastníci vzdělávání z izolovaných, ostrovních či odlehlých oblastí, jako jsou nejvzdálenější regiony EU, v souladu s vnitrostátními podmínkami). Taková strategie by měla být také založena na strukturované **spolupráci** mezi aktéry zastupujícími různé oblasti politiky, úrovně správy a úrovně vzdělávání a odborné přípravy, měla by zahrnovat přiměřené **financování** a měla by být doprovázena jasným plánem **provádění a hodnocení**;

²⁶ Tuto strategii lze zahrnout do příslušných vnitrostátních strategických dokumentů.

²⁷ Doporučení Rady ze dne 30. října 2020 o mostu k pracovním místům – posílení záruk pro mladé lidi a o nahrazení doporučení Rady ze dne 22. dubna 2013 o zavedení záruk pro mladé lidi, Úř. věst. C 372, 4.11.2020, s. 1.

2. vyvíjely nebo ve vhodných případech dále posilovaly **systémy sběru a monitorování údajů** na celostátní, regionální a místní úrovni, které umožní systematický sběr kvantitativních a kvalitativních informací o účastnících vzdělávání a také o faktorech, které ovlivňují výsledky učení, zejména o socioekonomickém prostředí. Tyto systémy musí být v souladu s ochranou osobních údajů a vnitrostátními právními předpisy. Měly by v maximální možné míře zajistit, aby na různých úrovních politiky byly k dispozici rozčleněné údaje a informace o široké škále aspektů (včetně názorů samotných účastníků vzdělávání) a aby tyto údaje a informace byly používány (ve vhodným způsobem anonymizované podobě) pro účely analýzy, prevence a včasné intervence, koncipování politik a pro účely řízení, monitorování a hodnocení výše uvedených strategií;
3. v kontextu integrované a komplexní strategie a v souladu s vnitrostátními podmínkami kombinovaly opatření v oblasti prevence, intervence a nápravy, jako jsou opatření navržená v politickém rámci uvedeném v příloze, s cílem podporovat:
 - 3.1 **účastníky vzdělávání** formou systémového kombinování různých opatření, která staví jejich zájmy a potřeby do centra pozornosti, a s přihlédnutím k jejich názorům;
 - 3.2 **vedoucí pracovníky škol, učitele, školitele a další pracovníky, a to i v rámci předškolního vzdělávání a péče**, tím, že jim zajistí pomoc při osvojování znalostí, dovedností a kompetencí a poskytnou jim podporu pro další profesní rozvoj, jakož i dostatečný čas, prostor a podporu, jež jim umožní účinně pracovat se všemi účastníky vzdělávání, včetně účastníků ohrožených vyloučením, slabými výsledky a předčasným odchodem ze vzdělávání a odborné přípravy. Je třeba vzít v úvahu uznání a ocenění (včetně finančního) jejich práce;
 - 3.3 **školy** při rozvíjení přístupu ke školnímu úspěchu, který je „zaměřen na školu jako celek“, v jehož rámci se aktivně a v duchu spolupráce zapojují všichni členové školní komunity (vedoucí pracovníci škol, učitelé, školitelé a další pedagogičtí pracovníci, účastníci vzdělávání, rodiče a rodiny a místní komunita) i široký okruh zúčastněných stran s cílem podporovat vzdělávací úspěch všech účastníků;

- 3.4 opatření na **systémové úrovni** a meziodvětvový přístup s cílem zlepšit spravedlnost a začlenění do vzdělávání a odborné přípravy a podporovat vzdělávací všech účastníků vzdělávání, včetně řešení struktur a mechanismů, které mohou mít zvláště škodlivý dopad na účastníky vzdělávání, kteří patří k více znevýhodněným skupinám;
4. v souladu s celostátními, regionálními a místními potřebami optimalizovaly využití **zdrojů** na vnitrostátní úrovni i úrovni EU určených k investicím do infrastruktury, odborné přípravy a nástrojů, jakož i zdrojů určených ke zvýšení začlenění, rovnosti a osobní pohody ve vzdělávání, včetně fondů a odborných znalostí EU v oblasti reforem a investic do infrastruktury, nástrojů, pedagogiky a vytváření zdravých prostředí učení, jako jsou zejména Erasmus+, Nástroj pro oživení a odolnost, Evropský sociální fond plus, Evropský fond pro regionální rozvoj, program Digitální Evropa, Horizont Evropa, Nástroj pro technickou podporu, Azylový, migrační a integrační fond atd., a zajistily využívání těchto peněžních prostředků v souladu s celkovou strategií;
5. podávaly zprávy o své strategii, přijatých opatřeních, příslušných opatřeních v oblasti monitorování a hodnocení, jakož i o rozpočtu přiděleném v rámci stávajících mechanismů podávání zpráv Evropského prostoru vzdělávání (včetně strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (2021–2030)) a evropského semestru;
6. aktivně zapojovaly mladé lidi do provádění doporučení Rady, a to i prostřednictvím dialogu EU s mládeží, s cílem zajistit, že názorům, postojům a potřebám mladých lidí, včetně osob ze znevýhodněného prostředí, se bude naslouchat a budou zohledněny,

VYZÝVÁ KOMISI, ABY:

1. podporovala provádění doporučení Rady a souvisejících iniciativ, jako je evropská záruka pro děti a posílená záruka pro mladé lidi, tím, že usnadní vzájemné učení a výměny mezi členskými státy a všemi příslušnými zúčastněnými stranami týkající se úspěchu ve vzdělávání pro všechny, a to prostřednictvím:
 - 1.1 provádění strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy s ohledem na vytvoření Evropského prostoru vzdělávání a další vývoj po jeho dosažení (2021–2030), v němž jsou klíčovými prioritními oblastmi snižování míry předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy, zvyšování úrovně základních dovedností a podpora osobní pohody účastníků vzdělávání, učitelů a školitelů;
 - 1.2 zřízení odborné skupiny pro strategie vytváření podpůrných učebních prostředí pro skupiny, u nichž hrozí slabé výsledky, a na podporu osobní pohody ve škole, jakož i podporou činnosti této skupiny, která pokročí v práci na identifikaci osvědčených postupů, pokud jde o rozvoj podpůrných a zdravých prostředí učení, podporu duševního zdraví, zdravého životního stylu a fyzické a emocionální pohody (včetně řešení posttraumatického stresu) a prevenci šikany a násilí ve škole, jakož i na návrzích na účinné zavádění úspěšných postupů ve školách a doporučení pro osvětovou činnost na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni;
 - 1.3 identifikace a sdílení úspěšných postupů (včetně vzájemného učení a vzájemného mentorování), pokynů a praktických nástrojů na podporu navrhování, provádění a hodnocení vnitrostátních, regionálních a místních politik a postupů, včetně těch, které se zaměřují na účastníky vzdělávání ze znevýhodněného prostředí, pomocí nástrojů spolupráce, online platforem a komunit EU pro vzdělávání a odbornou přípravu, včetně platformy eTwinning, nové Evropské platformy pro školní vzdělávání, sítě absolventů programu Erasmus+, ambasadorů střediska Cedefop pro řešení předčasného ukončování školní docházky a internetových stránek Learning Corner (Evropa pro školy) s vícejazyčnými výukovými materiály o EU;

- 1.4 zvyšování povědomí o příležitostech k propagaci, podpoře a umožnění začleňování, rovnosti a osobní pohody ve vzdělávání a odborné přípravě v rámci fondů EU, jako je Erasmus+, Nástroj pro oživení a odolnost, Evropský sociální fond plus, Evropský fond pro regionální rozvoj, program Digitální Evropa, Horizont Evropa, Nástroj pro technickou podporu, Azylový, migrační a integrační fond a další, a vedení k využívání těchto příležitostí;
- 1.5 podpory celoevropského výzkumu a šetření; vedení k vytváření výzkumných sítí a podpory dialogu mezi výzkumem a politikou, jakož i výzkumem a odborníky z praxe;
- 1.6 zohlednění výsledků strukturovaného dialogu o digitálním vzdělávání a digitálních dovednostech;
2. ve spolupráci s členskými státy podporovala rozvoj a šíření poradenských materiálů a zdrojů o úspěchu ve vzdělávání pro všechny jeho účastníky (včetně integrace migrantů a učení jazyků), mimo jiné dalším rozvojem a propagací Evropského souboru nástrojů pro školy s názvem Podpora inkluzivního vzdělávání a řešení problému předčasného ukončování školní docházky, Sborníku inspirativních postupů v oblasti inkluzivního vzdělávání a výchovy k občanství a souboru nástrojů Cedefop pro odborné vzdělávání a přípravu pro řešení předčasného ukončování školní docházky;
3. podporovala příležitosti k profesnímu rozvoji pro pedagogické pracovníky a další zúčastněné strany, a to prostřednictvím:
 - 3.1 sdílení osvědčených postupů z projektů, sítí a výměn pracovníků v rámci programu Erasmus+ a také prostřednictvím online komunity na platformě eTwinning, pedagogických akademií Erasmus+ a center excelence odborného vzdělávání a přípravy;

- 3.2 zpřístupnění hromadných otevřených online kurzů (MOOC) a vzdělávacích příležitostí (včetně mikrocertifikátů) pro další profesní rozvoj učitelů, školitelů, vedoucích pracovníků škol a učitelů pedagogických škol prostřednictvím nové Evropské platformy pro školní vzdělávání, jakož i podpory širokého využívání těchto kurzů;
4. monitorovala provádění doporučení Rady v rámci stávajících mechanismů Evropského prostoru vzdělávání (včetně strategického rámce evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy) a evropského semestru (včetně revidovaného srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů);
5. monitorovala pokrok při plnění cílů na úrovni EU a pravidelně o něm informovala v rámci zpráv o Evropském prostoru vzdělávání; v úzké spolupráci se stálou skupinou pro ukazatele a měřítka zvážila, jak lze zlepšit monitorování na úrovni EU, zejména posouzením stávajících ukazatelů na úrovni EU a v případě potřeby navržením nových ukazatelů, zejména pokud jde o začleňování a rovnost.

Doporučení Rady ze dne 28. června 2011 o politikách snížení míry předčasného ukončování školní docházky se nahrazuje tímto doporučením.

V Bruselu dne

Za Radu
předseda/předsedkyně

Politický rámec pro úspěch ve škole

V této příloze je navržen politický rámec, který slouží jako referenční nástroj pro tvůrce politik a odborníky z praxe v oblasti vzdělávání a odborné přípravy na celostátní, regionální a místní úrovni, který může být inspirací pro systémovou politickou reakci s cílem zajistit lepší výsledky vzdělávání všech jeho účastníků.

Tento politický rámec popisuje systémový přístup ke zlepšení školního úspěchu všech účastníků vzdělávání bez ohledu na jejich osobní vlastnosti i rodinné, kulturní a socioekonomické zázemí. Určuje klíčové podmínky a opatření, jejichž cílem je snížit míru předčasných odchodů ze vzdělávání a slabých výsledků v oblasti základních dovedností, a to na základě důkazů a osvědčených postupů zjištěných v členských státech EU a nejmodernějšího výzkumu. Je založen na širokém a inkluzivním přístupu k úspěchu ve škole, který se netýká pouze akademických výsledků, ale bere v úvahu také prvky, jako je osobní, sociální a emocionální rozvoj a osobní pohoda účastníků vzdělávání ve škole. Jádrem struktury rámce je několik zastřešujících podmínek (body 1 a 2) a soubor možných opatření, která mají být prosazována na úrovni školy a na úrovni systému, v souladu s příslušnými vnitrostátními vzdělávacími systémy.

1. Snaha o úspěch ve škole všech účastníků vzdělávání, bez ohledu na jejich osobní vlastnosti i rodinné, kulturní a socioekonomické zázemí, vyžaduje na příslušné politické úrovni (celostátní, regionální, místní) a v souladu s vnitrostátními podmínkami a strukturou systému vzdělávání a odborné přípravy **integrovanou a komplexní strategii, která povede k úspěchu ve škole**. Tato strategie by měla zahrnovat například:
 - a) zajištění koordinace s ostatními oblastmi politiky (jako je mládež, zdravotnictví, kultura, sociální služby, zaměstnanost, bydlení, spravedlnost, začleňování uprchlíků a jiných migrantů, nediskriminace) a navázání trvalé spolupráce mezi různými úrovněmi správy systému vzdělávání a odborné přípravy, jakož i systematického dialogu se všemi relevantními zúčastněnými stranami (včetně účastníků vzdělávání, rodičů a rodin a osob zastupujících názory více vyloučených skupin) od fáze návrhu až po provádění a hodnocení;

- b) zavedení vyváženého, uceleného a koordinovaného souboru politických opatření, která kombinují prevenci, intervenci a nápravu, přičemž jsou významně zaměřena na preventivní a intervenční opatření;
- c) integraci celostátních, regionálních a místních (v příslušných případech) strategických přístupů k prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy s přístupy zaměřenými na podporu základních dovedností, řešení šikany a kyberšikany (včetně šikany na základě pohlaví a sexuálního obtěžování) a podporu osobní pohody;
- d) systematické kombinování univerzálních celoškolských opatření pro všechny účastníky vzdělávání v inkluzivním prostředí, cílených opatření pro některé účastníky vzdělávání nebo skupiny účastníků vzdělávání, kteří mají podobné potřeby nebo jsou vystaveni střednímu riziku, a více individualizovaných opatření pro účastníky, kteří mají složitější nebo chronické potřeby a jsou vystaveni nejvyššímu riziku;
- e) zaměření zvláštní pozornosti na děti a mladé lidi ohrožené znevýhodněním nebo diskriminací, zajištění intersekcionálního přístupu a začlenění vhodných opatření pro ohrožené skupiny, jako jsou děti ze socioekonomicky znevýhodněných poměrů nebo z přistěhovaleckých či romských rodin, uprchlíci, účastníci vzdělávání s viditelným postižením a s postižením, které vidět není, včetně dlouhodobých a krátkodobých tělesných vad, duševních poruch, mentálního nebo smyslového postižení, a osoby se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s problémy v oblasti duševního zdraví, v součinnosti s odborníky v sociální oblasti a v oblasti zdraví;
- f) zaměření pozornosti na zjišťování genderových rozdílů ve vzdělávání a odborné přípravě, mimo jiné prostřednictvím posíleného monitorování výkonu chlapců a dívek, a případné zavádění konkrétních opatření;
- g) zohlednění významu neformálních a informálních vzdělávacích procesů pro úspěch v učení a zapojení všech příslušných partnerů;

- h) uplatňování přístupu založeného na důkazech, vycházejícího ze spolehlivých systémů sběru dat a monitorování (viz bod 2 níže) a podkladů získaných nejnovějšími kvantitativními a kvalitativními výzkumy s ohledem na postupy a nástroje, které prokazatelně úspěšně pomáhají dosáhnout úspěchu ve vzdělávání u všech jeho účastníků. Patří sem například inspirace ze zdrojů poskytovaných na evropské úrovni, jako je Evropský soubor nástrojů pro školy, Sborník inspirativních postupů v oblasti inkluzivního vzdělávání a výchovy k občanství a soubor nástrojů Cedefop pro odborné vzdělávání a přípravu pro řešení předčasného ukončování školní docházky a Soupis systémů a postupů celoživotního poradenství Cedefop;
- i) přidělování odpovídajících zdrojů, včetně využití vnitrostátních a unijních fondů, jakož i další podpora reforem a investic do vzdělávacích nástrojů, infrastruktury a pedagogiky (zejména z programu Erasmus+, Nástroje pro oživení a odolnost, Evropského sociálního fondu plus, Evropského fondu pro regionální rozvoj, programů Digitální Evropa, Horizont Evropa, Nástroje pro technickou podporu, Azylového, migračního a integračního fondu, režimu financování Nástroj pro propojení Evropy (CEF2);
- j) zajištění prováděcího plánu s jasnými cíli a milníky a plánu monitorování a hodnocení, vytvoření koordinačního mechanismu nebo struktury na úrovni odpovídající vnitrostátním podmínkám s cílem usnadnit spolupráci, podpořit provádění a umožnit monitorování, hodnocení a přezkum politiky.

2. Aby byla integrovaná strategie účinná, měla by být založena na spolehlivých **systémech sběru údajů a monitorování** v členských státech na úrovni odpovídající vnitrostátním podmínkám a neměla by pro vzdělávací instituce představovat zbytečnou dodatečnou administrativní zátěž. Tyto systémy by měly například:
- a) umožňovat na všech úrovních politiky (celostátní, regionální a místní) analýzu rozsahu, výskytu a možných příčin slabých výsledků a předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy, včetně shromažďování názorů znevýhodněných účastníků vzdělávání a rodin;
 - b) sloužit k navrhování a řízení rozvoje politiky, monitorování provádění a hodnocení účinnosti a efektivity přijatých opatření;
 - c) umožňovat včasné odhalení a identifikaci účastníků vzdělávání ohrožených předčasným odchodem ze vzdělávání a odborné přípravy nebo těch, kteří předčasně odešli, s cílem poskytovat včasnou a vhodnou podporu, aniž by takové účastníky vzdělávání nálepkovaly nebo stigmatizovaly;
 - d) poskytovat základ pro vytvoření účinného poradenství a podpory pro školy.

Údaje a informace by měly v ideálním případě pokrývat všechny úrovně (předškolní vzdělávání a péče, primární, nižší sekundární, vyšší sekundární) a typy vzdělávání a odborné přípravy (včetně odborného vzdělávání a přípravy) a být dostupné na různých úrovních politiky a rovněž musí být v souladu s právními předpisy o ochraně osobních údajů. V souladu s vnitrostátními podmínkami by měly být shromažďovány kvantitativní a kvalitativní informace, jež jsou podrobně rozčleněny (například podle pohlaví, socioekonomického zázemí, přistěhovaleckého původu, regionálních rozdílů atd.) a jež se rovněž týkají široké škály faktorů, které mají negativní nebo pozitivní vliv na výsledky učení (jako je účast na předškolním vzdělávání a péči, docházka, zapojení do procesů učení, výsledky v základních dovednostech, osobní pohoda ve škole, duševní zdraví, pocit sounáležitosti, problémy s chováním, zkušenost s diskriminací a další).

3. Na podporu **účastníků vzdělávání** byly identifikovány následující osvědčené postupy, jejichž úspěšné provádění zásadním způsobem závisí na odhodlání všech příslušných aktérů (vedoucích pracovníků škol, učitelů, školitelů nebo dalších relevantních pracovníků, rodin a samotných účastníků vzdělávání) na celostátní, regionální, místní a školní úrovni, v souladu s vnitrostátními podmínkami a se strukturou systému vzdělávání a odborné přípravy:

Preventivní opatření

- a) zajistit včasnou identifikaci rizikových faktorů, jako jsou specifické poruchy učení, vývojové problémy, jazykové kompetence a speciální vzdělávací potřeby, včetně sociálně-emocionálních obtíží, a také včasné odhalení účastníků vzdělávání, u nichž hrozí slabé výsledky a předčasný odchod ze vzdělávání, a současně se vyhnout nálepkování a stigmatizaci;
- b) vytvářet vzdělávací programy zaměřené na účastníka vzdělávání a založené na inkluzivní a vztahové pedagogice a umožnit diverzifikované a personalizované formy vyučování a učení; V případě potřeby by mělo být zváženo zapojení dětí a mladých lidí do vytváření učebních materiálů, zejména pokud jde o zdroje pro prevenci šikany, sociálně-emocionální výchovu, řešení konfliktů a překonávání předsudků;
- c) zahrnout sociálně-emocionální výchovu, prevenci šikany, duševní a fyzické zdraví do vzdělávacích programů, a to od předškolního vzdělávání a péče až po vyšší sekundární vzdělávání a odbornou přípravu;
- d) posilovat kompetence ve vyučovacím jazyce (jazycích) a zároveň oceňovat a podporovat jazykovou rozmanitost účastníků vzdělávání jako pedagogický zdroj pro další učení a úspěchy ve vzdělávání. To může ve vhodných případech zahrnovat například hodnocení předchozích jazykových znalostí, intenzivní podporu v mateřském jazyce účastníka vzdělávání (první jazyk) a ve vyučovacím jazyce, přístup k výuce jazyka používaného v domácnosti a mechanismy na podporu přechodu mezi přijímacími a běžnými třídami na různých úrovních vzdělávání;

- e) zejména podporovat uprchlíky a nově příchozí migranty při osvojování vyučovacího jazyka prostřednictvím včasného začlenění do běžných tříd a vzdělávacích programů, s další individuální podporou poskytovanou na vhodné úrovni pro urychlení sociálního a akademického učení. Klíčovou roli může hrát také stálý přístup k jazykové a akademické podpoře a poradenství pro volbu povolání na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy a interkulturní vzdělávání spolu se zapojením rodičů;
- f) podporovat pedagogické přístupy, které jsou interaktivní a zážitkové, jakož i kulturně a jazykově citlivé, s cílem vybudovat autonomii a odpovědnost účastníků vzdělávání při jejich učení a umožnit jim aktivně se zapojit do rozvoje svých kompetencí. Takové přístupy mohou zahrnovat příležitosti pro kombinované učení (včetně digitálních zdrojů a přístupu do knihoven, laboratoří, muzeí, dalších kulturních institucí, jako jsou hudební a umělecké školy, komunitních center a přírody), které zohledňují potřeby účastníků vzdělávání se zdravotním postižením nebo speciálními vzdělávacími potřebami, flexibilní a různorodou organizaci doby a prostředí učení, mezioborové vyučování a učení, kooperativní učení a vzájemnou podporu, stejně jako používání asistenčních technologií pro účastníky vzdělávání s postižením;
- g) prosazovat postupy hodnocení, které odrážejí a podporují individuální potřeby a způsoby učení, zejména rozsáhlým využíváním formativního a průběžného hodnocení a kombinováním vícero digitálních a nedigitálních forem a nástrojů (např. portfolia, vzájemné hodnocení a sebehodnocení), které jsou inkluzivní, kulturně citlivé a participativní;

Opatření v oblasti intervence

- h) zajistit ve školách rámce nabízející cílenou podporu všem účastníkům vzdělávání, kteří mají specifické poruchy učení nebo u nichž hrozí slabé výsledky, a to prostřednictvím multidisciplinárního a týmového přístupu (např. programy zapojení rodičů prostřednictvím přístupu zaměřeného na školu jako celek, režimy mentorování, včetně vzájemného mentorství, mobilizace podpůrného personálu, další čas na učení během školního roku anebo prázdnin, přístup k dalším prostředím učení);
- i) v rámci inkluzivního a dostupného prostředí nabízet intenzivnější individuální podporu účastníkům vzdělávání s mnohostrannými komplexními potřebami, včetně sociálních a emocionálních potřeb a potřeb v oblasti duševního zdraví (např. individualizované tutorství, individuální učební plány, intervence formou specializovaného emocionálního poradenství, psychoterapeutické intervence, multidisciplinární týmy, podpora rodiny);
- j) poskytovat řešení na úrovni školy nebo ve spolupráci s dalšími aktéry pro účastníky vzdělávání, kteří mají potíže s uspokojováním základních potřeb kvůli svému socioekonomickému zázemí (např. nedostatek vzdělávacích materiálů, potíže s dopravou, hlad, nedostatek výživy a spánku);
- k) poskytovat cílené programy finanční či nefinanční podpory pro znevýhodněné účastníky vzdělávání, aby se jim usnadnil postup na sekundární a terciární úroveň vzdělávání a odborné přípravy a úspěšné dokončení vyššího sekundárního studia vedoucího k příslušné kvalifikaci;
- l) stanovit ujednání o financování uprchlíků a účastníků vzdělávání z řad nově přichozích migrantů s cílem zajistit podle potřeby přístup k výuce nebo přípravným třídám a hladký vstup do systému vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních;

- m) poskytovat sociální, emocionální a psychologickou podporu účastníkům vzdělávání, zejména těm, kteří mají negativní zkušenosti z dětství, traumata a vážné sociální nebo emocionální potíže, které brání jejich zapojení do školního vzdělávání. To by mohlo zahrnovat posílení role poradců a mentorů mezi pracovníky, usnadnění přístupu žáků k odborníkům v oblasti duševního zdraví a službám ve školách a v jejich okolí a včasnou intervenci určenou obětem a pachatelům šikany. Vytvářet podporu vrstevníků a komunity, aby se zabránilo šikaně/kyberšikaně, a řešit jakékoli formy diskriminace;
- n) zajistit uprchlíkům a nově příchozím migrantům přístup ke spravedlivé, citlivé a přiměřené podpoře, včetně sociální, emocionální a psychologické podpory, která jim pomůže překonat problémy související s posttraumatickým stresem a migrací nebo začleňováním. Tato podpora by měla být začleněna do širšího meziodvětvového programu, aby se zohlednily všechny jejich specifické potřeby, a měla by být poskytována ve spolupráci se sociálními a zdravotními službami, agenturami působícími v oblasti duševního zdraví a všemi dalšími relevantními službami a agenturami, přičemž by měla úzce zapojovat také účastníky vzdělávání a jejich rodiny či pečovatele;
- o) usnadnit přístup k mimoškolním aktivitám a kroužkům (sport, umění, dobrovolnictví nebo práce s mládeží atd.) a zlepšit dokumentaci a ověřování jejich výsledků učení;
- p) posílit poradenství v oblasti vzdělávání, vedení a poradenství pro volbu povolání a vzdělávání v této oblasti na podporu získávání dovedností a kompetencí v oblasti řízení profesní dráhy. To by mělo zahrnovat školní a mimoškolní aktivity, jako je učení se prací, exkurze do podniků, stínování na pracovišti, kariérní hry nebo poznávací kurzy.

4. **Vedoucí pracovníci škol, učitelé, školitelé a další zaměstnanci, včetně předškolního vzdělávání a péče,** hrají v této strategii klíčovou úlohu. Vzhledem k této náročné odpovědnosti potřebují podporu a musí být vybaveni k pochopení a řešení nerovností ve vzdělávání, slabých výsledků a neúčasti na vzdělávání. Kromě pomoci s osvojením nezbytných znalostí, dovedností a kompetencí je rovněž nezbytné jim poskytnout vhodné pracovní podmínky, pokud jde o čas, prostor a prostředky. Byly určeny následující osvědčené postupy:

Preventivní opatření

- a) do všech povinných programů počátečního vzdělávání učitelů začlenit inkluzi, rovnost a rozmanitost, porozumění slabým výsledkům a neúčasti na vzdělávání, jakož i řešení osobní pohody ve škole, duševního zdraví a šikany;
- b) zajistit, aby kvalitní a na výzkumu založené počáteční vzdělávání a další profesní rozvoj učitelů připravily vedoucí pracovníky škol, učitele, školitele a další pedagogické pracovníky na to, aby dokázali:
 - porozumět rizikovým a protektivním faktorům, které by mohly mít dopad na akademické výsledky, neúčast na vzdělávání nebo předčasný odchod ze vzdělávání a odborné přípravy, jakož i na sociální a emocionální problémy a potíže s chováním;
 - porozumět otázkám souvisejícím s osobní pohodou, zdravotním postižením a duševním zdravím, včetně posttraumatického stresu, a podporovat rozvoj sociálně-emocionálních kompetencí účastníků vzdělávání;
 - rozvíjet kompetence pro výuku ve vícejazyčném a multikulturním prostředí;

- rozpoznávat a zpochybňovat genderové stereotypy ve vyučování a učení (včetně nízkých očekávání ohledně výsledků chlapců a genderových rozdílů v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky) a rozvíjet vyučovací postupy zohledňující genderové aspekty, které více přispívají k motivaci a zapojení chlapců a dívek;
 - rozpoznávat a řešit různé typy specifických poruch učení;
 - využívat kolaborativní postupy a pracovat v multidisciplinárních týmech ve škole i s externími partnery;
 - používat různé učební přístupy, nástroje a prostředí podle potřeby a aktivně zavádět kombinované učení a kombinovat při tom vnitřní a venkovní aktivity, individuální a skupinové vyučování a učení, digitální a nedigitální zdroje atd.;
 - používat metody a nástroje formativního hodnocení ve vyučování a učení;
 - podporovat pozitivní učební klima pomocí řízení třídy, prevence šikany a strategií řešení konfliktů a budovat vztahy založené na důvěře s účastníky vzdělávání, rodiči, rodinami a pečovateli, zejména s těmi z více znevýhodněného prostředí;
- c) poskytovat pobídky učitelům, školitelům, vedoucím pracovníkům škol a dalším pedagogickým pracovníkům, aby pracovali ve školách s vysokým podílem žáků pocházejících ze sociálně a ekonomicky znevýhodněného prostředí. Vést studenty učitelství k tomu, aby v takových školách absolvovali pracovní stáže;
- d) zajistit, aby všichni zaměstnanci zabývající se vzděláváním v oblasti profesní dráhy a poradenstvím v oblasti učení a volby povolání byli vyškoleni a kvalifikováni a měli přístup k počáteční a další odborné přípravě;

- e) podporovat osobní pohodu učitelů, školitelů, vedoucích pracovníků škol a dalších zaměstnanců škol a zvýšit přitažlivost pedagogických povolání, mimo jiné zajištěním odpovídajících pracovních podmínek, profesní autonomie a aktivního zapojení učitelů a školitelů do řízení školy, vysoce kvalitního počátečního vzdělávání a dalšího profesního rozvoje, přístupu k podpoře a odborníkům a službám v oblasti duševního zdraví, spolupráce a vzájemné podpory;

Opatření v oblasti intervence

- f) usnadnit výměny zaměstnanců, vzájemné učení a vzájemnou podporu mezi učiteli, školiteli a dalšími pedagogickými pracovníky a odborníky prostřednictvím vytváření sítí, stínování na pracovišti, seminářů a mezioborových vzdělávacích komunit, jakož i prostřednictvím přístupu k odborným centrům a vhodným zdrojům, které mohou pomoci přizpůsobit vyučování a učení specifickým potřebám všech účastníků vzdělávání. Zajistit zejména přístup ke specializovaným informačním centrům nebo poradenským týmům pracujícím v různých lokalitách a školách, které mohou poskytnout potřebné nástroje a pedagogické postupy pro podporu uprchlíků a účastníků vzdělávání z řad nově přichozích migrantů;
 - g) ve vhodných případech prozkoumat, jak mohou alternativní cesty k pedagogickým povoláním přispět k větší rozmanitosti mezi pedagogickými pracovníky, a otevřít pedagogická povolání jednotlivcům z různých prostředí, včetně kandidátů, kteří mají sami zkušenost se socioekonomickým znevýhodněním.
5. Podporovat úspěch ve vzdělávání u všech účastníků vzdělávání, přičemž se jako zvlášť účinné prokazují „**přístupy zaměřené na školu jako celek**“, v jejichž rámci se aktivně a ve vzájemné spolupráci zapojují všichni členové školní komunity (vedoucí pracovníci školy, učitelé, školitelé a další pedagogičtí pracovníci, účastníci vzdělávání, rodiče a rodiny) a také široká škála zúčastněných stran (např. sociální a zdravotní služby, služby pro mládež, pracovníci terénní péče, psychologové, specializovaní emoční poradci/terapeuti, zdravotní sestry, logopedi a jazykoví terapeuti, specialisté na poradenství, pracovníci s mládeží, místní úřady, nevládní organizace, podniky, odbory, dobrovolníci atd.) a komunita jako celek. Úspěšné politiky mohou zahrnovat:

Preventivní opatření

- a) poskytnout dostatečnou míru autonomie pro rozhodování vedoucích pracovníků škol a správních rad ve spojení s vysokou odpovědností;
- b) prosazovat, aby školní úspěch všech účastníků vzdělávání a osobní pohoda (včetně prevence šikany, zákazu diskriminace, zohledňování genderových aspektů a problematiky související se zdravím) byly začleněny do procesů plánování a řízení školy (plány rozvoje školy, prohlášení o poslání, roční nebo víceleté pedagogické plány atd.), a povzbuzovat školy, aby navrhovaly, monitorovaly a vyhodnocovaly konkrétní plány v oblasti začleňování a osobní pohody;
- c) prosazovat, aby součástí vnitřních a vnějších mechanismů zajišťování kvality byly školní úspěch a osobní pohoda všech účastníků vzdělávání a aby do těchto mechanismů byly zahrnuty cíle a ukazatele také pro oblasti, jako je učební klima, šikana a osobní pohoda. Zajistit, aby externí hodnocení/inspekce poskytovaly kontrolovaným školám rady a podporu, podporovaly sebehodnocení škol a prosazovaly kulturu sebereflexe a zlepšování strategií a postupů v oblasti začleňování a osobní pohody;
- d) poskytovat příležitosti k profesnímu rozvoji a poradenství na podporu vedoucích pracovníků škol při řízení organizačních změn a při prosazování inkluzivních postupů;
- e) podporovat participativní a demokratické školní prostředí, které zapojuje účastníky vzdělávání do rozhodování ve škole a ve třídě a využívá participativní metody přizpůsobené dětem a mladým lidem, včetně těch z marginalizovaného prostředí;
- f) propagovat školní kulturu, která si cení rozmanitosti, pomáhá zlepšovat osobní pohodu účastníků vzdělávání, podporuje jejich pocit sounáležitosti a vytváří bezpečné prostředí pro dialog o kontroverzních otázkách;

Kombinovaná opatření v oblasti prevence a intervence

- g) podporovat kolaborativní a víceborové postupy ve škole a partnerství s místními službami, pracovníky s mládeží, odborníky ze sociální oblasti a zdravotnictví, podniky a komunitou obecně;
- h) propagovat školy jako komunitní centra celoživotního učení, kde jsou vzdělávání, odborná příprava a společenský život úzce propojeny se sousedstvím a kde komunita přebírá společnou odpovědnost za školu jako prostor pro učení;
- i) propagovat vytváření sítí mezi školami a rovněž víceborovými vzdělávacími společenstvími na místní, regionální, celostátní a mezinárodní úrovni s cílem podporovat vzájemné učení. Pobízet školy, aby využívaly zdroje dostupné ve Sborníku inspirativních postupů v oblasti inkluzivního vzdělávání a výchovy k občanství a souboru nástrojů Cedefop pro odborné vzdělávání a přípravu pro řešení předčasného ukončování školní docházky;
- j) podporovat „jazykové povědomí“ ve školách a v jejich okolí a povzbuzovat všechny aktéry, aby uvažovali o normách, hodnotách a postojích k jazykové a kulturní rozmanitosti, včetně určení a zohledňování všech jazyků, kterými se mluví ve školní komunitě, o zapojení rodičů a rodin, pečovatelské a širší komunity do jazykového vzdělávání, vytváření knihoven se zdroji v různých jazycích nebo usnadnění mimoškolních jazykových aktivit;
- k) podporovat školy, aby do všech fází „procesu osvojování jazyka“ nově přichozích migrantů (včetně uprchlíků) začlenily účinné postupy, zahrnující přípravu před nástupem do školy a hodnocení (např. prostřednictvím komplexního a vícerozměrného hodnocení gramotnosti, jazykových a dalších klíčových kompetencí), umístění a přijetí do školy (např. v případě potřeby a tam, kde je to vhodné, zajištěním časově omezených počátečních přípravných tříd a zavedením sociální a akademické podpory, aby se usnadnil hladký přechod do běžného vzdělávání) a monitorování (aby se zabránilo tomu, že kritéria pro vstup do školy a přijetí do školy povedou ke geografické segregaci účastníků vzdělávání z řad migrantů);

- l) podporovat efektivní komunikaci a spolupráci s rodiči, zákonnými zástupci a rodinami na pokroku ve vzdělávání a osobní pohodě jejich dětí, a to i s pomocí kulturních mediátorů z místní komunity. Zapojit rodiče, rodiny a zákonné zástupce do školních a mimoškolních aktivit (jako je dobrovolnictví ve třídě, čtenářské kluby a kluby domácích úkolů, programy doučování ve školních knihovnách a mimoškolní programy, stejně jako pracovní kluby, veletrhy práce, exkurze na pracoviště, návštěvy středisek profesního poradenství atd.);
- m) propagovat aktivní zapojení rodičů a rodin do rozhodování ve škole, a to i do rozhodování o vzdělávacích programech, plánování a hodnocení, programech pro osobní pohodu a duševní zdraví, sociálně-emocionální výchově a poradenství pro volbu povolání, a prosazovat a podporovat účast rodičů z marginalizovaného socioekonomického prostředí;
- n) podporovat rodiče, aby se podíleli na zprostředkování raných čtenářských a matematických dovedností svým dětem, například prostřednictvím programů poskytování knih domů, iniciativ v oblasti rodinné gramotnosti atd. Zvýšit příležitosti pro rodinné učení a vzdělávání rodičů, zejména pro osoby s nízkou úrovní vzdělání a ohrožené chudobou, ve spolupráci s místními službami a nevládními organizacemi;
- o) poskytovat dodatečnou podporu školám v socioekonomicky znevýhodněných oblastech s vysokým počtem žáků z marginalizovaného prostředí. Ve vztahu k takovým školám by to mohlo v případě potřeby zahrnovat snížený počet žáků na učitele a také cílené zajišťování zdrojů materiálů, vybavení a infrastruktury.

6. Aby bylo možné podporovat úspěch ve vzdělávání u všech jeho účastníků, je nezbytné zasahovat do prvků na systémové úrovni, které mohou různými způsoby ovlivňovat rovnost a začlenění do vzdělávání a odborné přípravy, a posílit meziodvětvovou spolupráci. Při vytváření integrované a komplexní strategie lze zvážit následující strukturální opatření:
- a) zajistit spravedlivý přístup k dostupnému, vysoce kvalitnímu a přiměřeně personálně zajištěnému předškolnímu vzdělávání a péči všem, což může zlepšit osobní pohodu dětí a jejich kognitivní a širší sociálně-emocionální rozvoj a poskytnout jim nezbytné základy, aby se jim ve vzdělávání a v životě dařilo;
 - b) posílit vysoce kvalitní, atraktivní a flexibilní odborné vzdělávání a přípravu, které kombinují získávání odborných dovedností s klíčovými kompetencemi;
 - c) podporovat aktivní politiky proti segregaci, zejména přijetím pravidel přijímání, která umožňují heterogenní složení škol a politiky zaměřené na kvalitu učení, a zvyšovat povědomí o výhodách diverzity ve třídě pro zlepšení výsledků vzdělávání všech jeho účastníků;
 - d) podporovat začleňování účastníků vzdělávání se zdravotním postižením nebo speciálními vzdělávacími potřebami do běžných škol účinnou podporou ze strany vyškolených pedagogů a dalších pedagogických pracovníků/poradců nebo zdravotnických pracovníků. To by mělo být doprovázeno odstraňováním fyzických překážek ve školním prostředí, poskytováním učebních materiálů ve vhodných formátech a využíváním rozmanitých a individualizovaných přístupů k vyučování a učení;

- e) v maximální míře se vyvarovat opakování ročníků a prosazovat nástroje, které v rané fázi monitorují a signalizují vzdělávací potřeby a potíže dětí a mladých lidí a případně nabízejí cílenou a více individualizovanou podporu;
- f) nalézat alternativy k časné diferenciaci s cílem podpořit pozitivní interakce mezi účastníky vzdělávání s různými úrovněmi schopností v heterogenních skupinách a snížit dopad, který má socioekonomické zázemí na výsledky účastníků vzdělávání při akademické segregaci;
- g) zvýšit flexibilitu a prostupnost vzdělávacích drah, například modularizací kurzů, nabídkou profesně zaměřených kurzů nebo podporou flexibility, pokud jde o délku trvání a vstupní body. Usnadnit přechody mezi úrovněmi a typy vzdělávání a odborné přípravy a mezi školou a budoucím zaměstnáním, mimo jiné prostřednictvím opatření pro uznávání a validaci, poradenství pro volbu povolání poskytovaného kvalifikovanými odborníky a prostřednictvím aktivní spolupráce se zúčastněnými stranami, včetně podniků;
- h) nabízet možnosti návratu do běžného vzdělávání a odborné přípravy a zajistit volný přístup ke kvalitním programům druhé šance pro všechny, kteří předčasně odešli ze vzdělávání a odborné přípravy, což by také mohlo být navrženo jako součást systému posílených záruk pro mladé lidi.
